

Standardy Ochrony Małoletnich

Qmedica Krzysztof Bańkowski Sp. j.

1. Wprowadzenie

Zmiany w Kodeksie rodzinnym i opiekuńczym (Dz.U. poz. 1606) precyzują zasady ochrony małoletnich przed wszelkimi formami przemocy. Nowe przepisy podkreślają konieczność stworzenia klarownych i spójnych standardów działania w przypadkach podejrzenia lub wystąpienia przemocy wobec dzieci. "Standardy ochrony małoletnich" są kluczowym elementem systemowego podejścia do ochrony praw dzieci i stanowią narzędzie zabezpieczające przed krzywdzeniem.

Przy opracowywaniu "Standardów ochrony małoletnich" uwzględniono następujące zasady:

- W placówce nie zatrudnia się osób, które mogłyby stanowić zagrożenie dla bezpieczeństwa dzieci.
- Wszyscy pracownicy medyczni są w stanie rozpoznać objawy przemocy wobec małoletnich oraz podejmować odpowiednie działania interwencyjne w przypadku podejrzenia, że dziecko jest ofiarą przemocy lub przemocy domowej.
- Działania podejmowane w placówce nie mogą naruszać praw dziecka, praw człowieka, praw ucznia określonych w statucie szkoły/placówki ani bezpieczeństwa danych osobowych.
- Dzieci są świadome, do kogo mogą się zwrócić o pomoc w trudnych sytuacjach i ufają skuteczności podejmowanych w placówce działań.

Dodatkowo przyjęto, że:

- Procedury w placówce dotyczące przypadków krzywdzenia lub podejrzeń krzywdzenia małoletnich są zorganizowane tak, aby zapewniały skuteczną ochronę.
- Wszystkie działania mające na celu ochronę dzieci przed krzywdzeniem są odpowiednio dokumentowane i poddawane regularnym przeglądom.

Na podstawie powyższych zasad, niniejszy dokument definiuje standardy ochrony małoletnich, które stanowią zbiór wytycznych i procedur postępowania w sytuacjach zagrożenia ich bezpieczeństwa.

Głównym celem tego dokumentu jest zapewnienie ochrony dzieciom przed różnymi formami przemocy oraz stworzenie bezpiecznego i przyjaznego środowiska w Qmedica Krzysztof Bańkowski Sp. j., zwanym dalej Centrum.

2. Wyjaśnienie pojęć:

małoletni (dziecko) – należy przez to rozumieć każdą osobę do ukończenia 18 roku życia;

rodzic – należy przez to rozumieć przedstawiciela ustawowego małoletniego pozostającego pod jego władzą rodzicielską. Jeżeli dziecko pozostaje pod władzą rodzicielską obojga rodziców, każde z nich może działać samodzielnie jako przedstawiciel ustawowy dziecka;

opiekun prawny małoletniego – należy przez to rozumieć osobę, która ma za zadanie zastąpić dziecku rodziców, a także wypełnić wszystkie ciążące na nich obowiązki. Jest przedstawicielem ustawowym małoletniego, dlatego może dokonywać czynności prawnych w imieniu dziecka i ma za zadanie chronić jego interesy prawne, osobiste oraz finansowe;

osoba najbliższej małoletniego– należy przez to rozumieć osobę wstępną: matkę, ojca, babcię, dziadka; rodzeństwo: siostrę, brata, w tym rodzeństwo przyrodnie, a także inne osoby pozostające we wspólnym gospodarstwie, a w przypadku jej braku – osobę pełnoletnią wskazaną przez małoletniego;

przemoc fizyczna– należy przez to rozumieć każde intencjonalne działanie sprawcy, mające na celu przekroczenie granicy ciała małoletniego, np. bicie, popychanie, szarpanie, itp.;

przemoc seksualna – należy przez to rozumieć zaangażowanie małoletniego w aktywność seksualną, której nie jest on lub ona w stanie w pełni zrozumieć i udzielić na nią świadomej zgody, naruszającą prawo i obyczaje danego społeczeństwa;

przemoc psychiczna – należy przez to rozumieć powtarzający się wzorec zachowań opiekuna lub skrajnie drastyczne wydarzenie (lub wydarzenia), które powodują u dziecka poczucie, że jest nic niewarte, złe, niekochane, niechciane, zagrożone i że jego osoba ma jakąkolwiek wartość jedynie wtedy, gdy zaspokaja potrzeby innych;

przemoc domowa – należy rozumieć jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie, wykorzystujące przewagę fizyczną, psychiczną lub ekonomiczną, naruszające prawa lub dobra osobiste osoby doznającej przemocy domowej, w szczególności:

- narażające tę osobę na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia lub mienia,
- naruszające jej godność, nietykalność cielesną lub wolność, w tym seksualną,
- powodujące szkody na jej zdrowiu fizycznym lub psychicznym, wywołujące u tej osoby cierpienie lub krzywdę, ograniczające lub pozbawiające tę osobę dostępu do środków finansowych lub możliwości podjęcia pracy lub uzyskania samodzielności finansowej,
- istotnie naruszające prywatność tej osoby lub wzbudzające u niej poczucie zagrożenia, poniżenia lub udręczenia, w tym podejmowane za pomocą środków komunikacji elektronicznej.

świadek przemocy domowej – należy przez to rozumieć osobę, która posiada wiedzę na temat stosowania przemocy domowej lub widziała akt przemocy domowej.

zaniechanie – należy przez to rozumieć chroniczne lub incydentalne niezaspokajanie podstawowych potrzeb fizycznych i psychicznych przez osoby zobowiązane do opieki, troski i ochrony zdrowia i/lub nierespektowanie podstawowych praw, powodujące zaburzenia jego zdrowia i/lub trudności w rozwoju;

3. Standardy ochrony małoletnich obowiązujące w Centrum

Standard I.

Pacjentów, pracowników, małoletnich zapoznano ze „Standardami ochrony małoletnich”. Dokument jest dostępny i upowszechniany.

Dokument „Standardy ochrony małoletnich” został opracowany zgodnie z Ustawą z dnia 28 lipca 2023r., dotyczącą nowelizacji Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego (Dz.U. poz. 1606) a personel Centrum, został zapoznany z jego treścią.

Dokument został wdrożony do praktyki Centrum.

Dokument jest dostępny na stronie internetowej: <https://qmedica-nzoz.pl>, oraz w placówkach Centrum.

Dokument został opublikowany w dwóch wersjach: pełnej oraz skróconej, z myślą o małoletnich i uwzględniającej informacje dla nich istotne.

Publikacja dokumentu spełnia wymogi *Ustawy O Zapewnianiu Dostępności Osobom Ze Szczególnymi Potrzebami*.

Standard II.

Personel współtworzy i gwarantuje bezpieczne i przyjazne środowisko w placówce.

W placówce zatrudniany jest personel udzielający świadczeń zdrowotnych, po wcześniejszej weryfikacji w Krajowym Rejestrze Karnym oraz Rejestrze Sprawców Przestępstw na Tle Seksualnym. W przypadku zatrudniania obcokrajowców, przeprowadzana jest weryfikacja w rejestrach karalności państw trzecich pod kątem określonych przestępstw (lub ich odpowiedników w prawie obcym) albo na podstawie oświadczeń o niekaralności, zgodnie z art. 7 pkt 5 Ustawy z dnia 28 lipca 2023 r. o zmianie ustawy – Kodeks rodzinny i opiekuńczy oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. 1606).

Personel uczestniczy w szkoleniach z zakresu ochrony dzieci przed krzywdzeniem, które obejmują:

- a) rozpoznawanie oznak przemocy wobec małoletnich;
- b) procedury interwencji w przypadku krzywdzenia lub podejrzenia krzywdzenia oraz sytuacje, gdy posiadane są informacje o krzywdzeniu małoletniego;
- c) dokumentowanie i monitorowanie działań związanych z ochroną małoletnich;
- d) znajomość praw dziecka, praw człowieka oraz zasad bezpiecznego przetwarzania danych osobowych;
- e) odpowiedzialność prawną za zdrowie i życie powierzonych opiece dzieci;
- f) procedurę „Niebieskie karty”;
- g) bezpieczeństwo relacji między personelem a małoletnimi, w tym wiedzę o zachowaniach akceptowalnych i niedozwolonych w kontaktach z dziećmi.

Standard III.

Placówka zapewnia małoletnim równe traktowanie oraz przestrzeganie ich praw.

W placówce w widocznym miejscu umieszczone są informacje dla małoletnich oraz ich opiekunów dotyczące możliwości uzyskania pomocy w trudnych sytuacjach, w tym numery bezpłatnych telefonów zaufania dla dzieci i młodzieży.

Standard IV.

Organizacja postępowania na wypadek krzywdzenia lub podejrzenia krzywdzenia małoletnich

Określono instrukcję zawierającą sposoby interwencji personelu w sytuacjach krzywdzenia lub podejrzenia krzywdzenia małoletniego.

W placówce ustalone są zasady wsparcia małoletniego po ujawnieniu doznanej przez niego krzywdy.

Pracownicy medyczni są odpowiedzialni za składanie zawiadomienia popełnieniu przestępstwa na szkodę małoletniego, wszczynają procedury „Niebieskie Karty”, zawiadamiają sąd rodzinny i opiekuńczy.

Standard V.

Działania podejmowane w ramach ochrony małoletnich przed krzywdzeniem są dokumentowane.

W placówce prowadzony jest rejestr spraw zgłaszanych w związku z podejrzeniem lub krzywdzeniem małoletnich.

W procedurze „Niebieskie Karty” stosowane są wzory Kart „A” i „B” oraz pomocniczo mogą być stosowane kwestionariusze rozpoznania przemocy domowej.

Z każdego zgłoszenia incydentu lub zdarzenia zagrażającego dobru małoletniego wypełnia się formularz zgłoszenia do standardu ochrony małoletnich (załącznik nr 3). Oryginał formularza przechowywany jest u koordynatora ds. ochrony dzieci przed krzywdzeniem a kopia formularza przechowywana jest u dyrektora placówki.

W przypadku podejrzenia popełnienia przestępstwa na szkodę dziecka wymagane jest pisemne zawiadomienie organów ścigania. Następnie informowany jest zespół ds. ochrony dzieci przed krzywdzeniem.

Fakt zidentyfikowania objawów krzywdzenia u dziecka-pacjenta podlega obowiązkowemu odnotowaniu w dokumentacji medycznej.

Standard VI.

Placówka monitoruje i okresowo weryfikuje zgodność prowadzonych działań z przyjętymi zasadami i procedurami ochrony dzieci.

Zasady oraz procedury ochrony małoletnich są poddawane weryfikacji co najmniej raz na dwa lata.

Monitorowanie i ocena zgodności prowadzonych działań z przyjętymi standardami odbywa się według następujących zasad:

- dyrektor Centrum na bieżąco ocenia stopień znajomości oraz poprawność stosowania „Standardów ochrony małoletnich” w ramach sprawowanego nadzoru;
- w przypadku zmiany przepisów prawa, które wymagają aktualizacji dokumentu, nowelizacje są wprowadzane zgodnie z zasadami obowiązującymi przy jego pierwotnym wdrożeniu;
- w celu oceny funkcjonalności i przydatności dokumentu w placówce prowadzona jest ocena, zarówno w trakcie jego stosowania, jak i po upływie dwóch lat od daty wdrożenia.

Standard VII.

Zasady ochrony dzieci przed krzywdzeniem obowiązujące Centrum.

Pracownicy przed rozpoczęciem pracy lub nawiązaniem kontaktu z małoletnimi muszą zapoznać się ze Standardami Ochrony Małoletnich obowiązującymi w placówce.

Pisemne potwierdzenie zapoznania się z tym dokumentem oraz zobowiązanie do przestrzegania jego zasad jest składane i dołączane do akt osobowych.

W komunikacji z małoletnimi personel zachowuje spokój, cierpliwość oraz szacunek.

Personel reaguje zgodnie z zasadami konstruktywnej komunikacji na każde niewłaściwe, obraźliwe, dyskryminacyjne zachowanie lub słowa małoletnich oraz na wszelkie formy zastraszania i nietolerancji.

Komunikacja z małoletnimi jest prowadzona w sposób sprzyjający budowaniu relacji, a nie tworzeniu hierarchii, zależności, nieufności czy wrogości.

Personel unika zawstydzania, upokarzania, lekceważenia i obrażania małoletnich.

Pracownicy nie grożą małoletnim ani nie wyrażają dezaprobaty wobec ich zachowań w sposób nieodpowiedni.

Personel unika podnoszenia głosu na dziecko.

W sytuacjach interwencyjnych personel utrzymuje spokojny ton głosu, nie krzyczy, mówi wyraźnie, utrzymując kontakt wzrokowy i dbając o zachowanie przestrzeni osobistej dziecka, znajdując się blisko niego.

Standard VIII.

Zakaz stosowania przemocy wobec dziecka w jakiejkolwiek formie, w tym nawiązywania relacji o charakterze seksualnym

Kontakty personelu z małoletnimi są zgodne z obowiązującym prawem, normami oraz ustalonymi zasadami.

Personel nie wykorzystuje swojej władzy ani przewagi fizycznej wobec małoletnich, nie stosując zastraszania, przymuszania ani groźby.

Żadna forma przemocy fizycznej, taka jak zabieranie rzeczy, bicie, popychanie, szturchanie, ograniczenie swobody ruchu, szczypanie, klapsy, pociąganie za włosy, bicie przedmiotami czy wykręcanie rąk, nie jest stosowana przez personel wobec małoletnich.

Personel powstrzymuje się od stosowania przemocy psychicznej wobec małoletnich, w tym:

- stygmatyzowania z powodu zdrowia, wyglądu, orientacji seksualnej, światopoglądu lub sytuacji materialnej,
- wyśmiewania, poniżania, wyzywania, grożenia,
- agresywnych wypowiedzi i komentarzy,
- rozpowszechniania nieprawdziwych i poniżających materiałów,
- cyberstalkingu – śledzenia działań małoletnich w sieci i ich upubliczniania.

Personel unika wszelkich wypowiedzi o podtekście seksualnym, które mogłyby naruszać godność małoletnich, w tym:

- komentarzy na temat ciała, wyglądu czy ubioru o zabarwieniu seksualnym,
- dyskryminujących uwag dotyczących płci,
- wulgarnych lub niestosownych żartów, cmokania itp.,
- wchodzenia w prywatne rozmowy małoletnich na mediach społecznościowych, zamieszczania komentarzy oraz udostępniania zdjęć o erotycznym kontekście.

Personel nie narusza nietykalności osobistej małoletnich, unika niestosownych zachowań, takich jak obmacywanie, głaskanie czy poklepywanie w sposób poufaly, dwuznaczny lub mający na celu zaspokojenie własnych potrzeb seksualnych.

Personel nie zmusza małoletnich do jakiegokolwiek aktywności o charakterze seksualnym.

Unika prowokowania nieodpowiednich kontaktów z dziećmi, takich jak angażowanie się w łaskotanie lub udawane walki.

Personel informuje dzieci, że jeśli czują się niekomfortowo w jakiejś sytuacji lub wobec konkretnego zachowania, mogą o tym powiedzieć i otrzymać odpowiednią reakcję lub pomoc.

Personel jest gotowy do wyjaśnienia swoich działań i zachowań.

W przypadku dzieci, które doświadczyły nadużyć, krzywdzenia (fizycznego, seksualnego) lub zaniedbania, personel zachowuje szczególną ostrożność. Jeśli takie dziecko próbuje nawiązać niestosowny fizyczny kontakt, personel reaguje z wycuciem i stanowczo, pomagając zrozumieć znaczenie osobistych granic.

Podczas każdej indywidualnej rozmowy, na życzenie dziecka lub rodzica, personel zapewnia obecność innej dorosłej osoby.

W sytuacjach wymagających pielęgnacji lub czynności higienicznych wobec dziecka, personel unika zbędnego kontaktu fizycznego.

Standard IX.

Zapewnienie ochrony wizerunku dziecka

Centrum, respektując prawo dzieci do prywatności i ochrony dóbr osobistych, zapewnia ochronę ich wizerunku.

Centrum nie wykonuje ani nie publikuje zdjęć ani nagrań dzieci.

Pracownikom Centrum zabrania się umożliwiania przedstawicielom mediów rejestrowania wizerunku dzieci (w tym filmowania, fotografowania czy nagrywania głosu) na terenie Centrum bez pisemnej zgody ich opiekunów.

Podawanie przedstawicielom mediów danych kontaktowych do opiekunów dzieci jest niedopuszczalne bez ich wiedzy i zgody.

W Centrum wdrożono Politykę Ochrony Danych Osobowych.

Dokumentacja RODO została przygotowana zgodnie z rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 2016/679 z dnia 27 kwietnia 2016 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych oraz zgodnie z ustawą z dnia 10 maja 2018 r. o ochronie danych osobowych.

Rodzice i opiekunowie małoletnich są informowani o przetwarzaniu danych osobowych dzieci poprzez odpowiednie klauzule informacyjne.

Dyrektor placówki wdrożył odpowiednie środki techniczne i organizacyjne w celu zapewnienia bezpieczeństwa przetwarzania danych osobowych.

Placówka przyjęła procedurę postępowania na wypadek naruszenia ochrony danych osobowych.

Dane osobowe dzieci są udostępniane wyłącznie podmiotom uprawnionym do ich uzyskania zgodnie z ustawą o prawach pacjenta i Rzeczniku Praw Pacjenta.

Dane osobowe zawarte w Niebieskiej Karcie „A” są udostępniane zespołowi interdyscyplinarnemu, powołanemu zgodnie z ustawą z dnia 9 marca 2023 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej.

Standard X.

Zasady i procedury podejmowania interwencji w sytuacji podejrzenia stosowania lub stosowania przemocy domowej

Rozpoznawanie przemocy wobec dziecka odbywa się poprzez:

1. Ujawnienie przez dziecko przemocy domowej - gdy dziecko zgłasza pracownikowi Centrum, że doświadcza przemocy ze strony najbliższych, takie ujawnienie jest podstawą do podjęcia dalszych działań.
2. Informacje od świadków przemocy - sygnały o przemocy mogą pochodzić od osób, które są bezpośrednimi świadkami, takich jak rodzice, rodzeństwo, przyjaciele, sąsiedzi czy dalsi

członkowie rodziny. każda informacja o przemocy powinna być traktowana poważnie, a pracownik nie ocenia wiarygodności takich informacji, lecz reaguje zgodnie z procedurami.

3. Analiza objawów krzywdzenia - należy analizować wszelkie objawy krzywdzenia fizycznego lub emocjonalnego u dziecka.
4. Ocena ryzyka przemocy - ważne jest dokonanie oceny ryzyka wystąpienia przemocy w rodzinie, aby odpowiednio zareagować.

Zgłaszanie przemocy domowej przez małoletniego:

1. Formy zgłoszenia - dziecko może zgłosić przemoc ustnie lub pisemnie do dowolnego pracownika Centrum, korzystając z różnych form komunikacji, takich jak rozmowa, czy telefon.
2. Wsparcie dla dzieci obcojęzycznych - przypadku dziecka, które ma trudności w komunikacji, należy zapewnić pomoc tłumacza lub dostosować formę komunikacji.
3. Działania w przypadku zgłoszenia - osoba, która otrzymała zgłoszenie, powinna przede wszystkim dążyć do zatrzymania przemocy. W sytuacji zagrożenia życia dziecka, konieczne jest natychmiastowe powiadomienie odpowiednich służb – Policji i Pogotowia Ratunkowego.
4. Interwencja Policji - policja udziela pomocy, zabezpiecza ślady, dowody przestępstwa i podejmuje działania mające na celu ochronę dziecka oraz zapobieganiu dalszym zagrożeniom.

Każdy pracownik, który podejrzewa przemoc wobec dziecka, powinien zgłosić ten fakt dyrektorowi Centrum. Dyrektor niezwłocznie zawiadamia koordynatora ds. ochrony dzieci przed krzywdzeniem. Koordynator pilnie zwołuje zespół ds. ochrony dzieci przed krzywdzeniem, powołany w Centrum.

W przypadku podejrzenia przestępstwa należy sporządzić pisemne zawiadomienie, które opisuje dokładnie zdarzenie, dane pokrzywdzonego i sprawcy, a następnie przesłać je do Policji lub Prokuratury oraz powiadomić je telefonicznie.

Uzasadnienie procedury „Niebieskie Karty”

Ustawa o przeciwdziałaniu przemocy domowej i rozporządzenie w sprawie procedury „Niebieskie Karty” nakładają obowiązek reagowania w przypadku podejrzenia przemocy wobec dziecka oraz umożliwiają interdyscyplinarną współpracę w celu ochrony dziecka i rodziny.

Nadzór nad stosowaniem procedury sprawuje dyrektor Centrum. Formularze „Niebieskiej Karty – A” i „Niebieskiej Karty – B” Oryginał przechowywany jest u koordynatora ds. ochrony dzieci przed krzywdzeniem a kopia notatki przechowywana jest u dyrektora Centrum.

Pielęgniarka medycyny szkolnej

Pielęgniarka udziela pomocy medycznej dziecku, dokumentuje objawy przemocy w karcie zdrowia, kontaktuje się z pedagogiem i wychowawcą oraz sporządza notatki w przypadku zaniedbań zdrowotnych oraz informuje koordynatora ds. ochrony dzieci przed krzywdzeniem oraz bezpośredniego przełożonego.

Załączniki do standardu X.

- **Załącznik nr 1** - Arkusz diagnostyczny oceny ryzyka stosowania przemocy małoletnich.
- **Załącznik nr 2** - Kwestionariusz diagnostyczny do oszacowania zaniedbania.
- **Załącznik nr 3** - Formularz zgłoszenia do standardu ochrony małoletnich.
- **Załącznik nr 4** - Rejestr zgłoszeń do standardu ochrony małoletnich.

Podstawy prawne:

- Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej (Dz.U. z 2021 r. poz. 1249 oraz z 2023 r. poz. 289 oraz 535)
- Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 13 września 2011 r. w sprawie procedury „Niebieskie Karty” oraz wzorów formularzy „Niebieska Karta” (Dz. U. poz. 1870)
- Ustawa z dnia 28 lipca 2023 r. o zmianie ustawy – Kodeks rodzinny i opiekuńczy oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. 1606)
- Ustawa z dnia 13 maja 2016 r. o przeciwdziałaniu zagrożeniom przestępczością na tle seksualnym (Dz. U. z 2023 r. poz. 1304 ze zm.